TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) NUTARTIS

2006 m. gegužės 4 d. *

Sujungtose bylose C-23/03, C-52/03, C-133/03, C-337/03 ir C-473/03

dėl *Tribunale ordinario di Torino* (C-23/03, C-52/03, C-133/03 ir C-337/03) ir *Tribunale ordinario di Milano* (C-473/03) (Italija) 2003 m. sausio 13 d. ir 29 d., vasario 25 d., liepos 15 d. bei spalio 29 d. Sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas atitinkamai gavo 2003 m. sausio 23 d., vasario 10 d., kovo 25 d., rugpjūčio 1 d. ir lapkričio 13 d., pagal EB 234 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą baudžiamosiose bylose

Michel Mulliez ir kt. bei Giuseppe Momblano (sujungtos bylos C-23/03 ir C-52/03),

Alessandro Nizza ir Giacomo Pizzi (C-133/03),

Fabrizio Barra (C-337/03),

Adelio Aggio ir kt. (C-473/03),

* Proceso kalba: italų.

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans (pranešėjas), teisėjai J. Makarczyk, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis ir J. Klučka,

generalinė advokatė J. Kokott,
kancleris R. Grass,

pagal Procedūros reglamento 104 straipsnio 3 dalies pirmąją pastraipą nutaręs klausimą išspręsti motyvuota nutartimi,

išklausęs generalinę advokatę,

priima šią

Nutartį

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 1968 m. kovo 9 d. Pirmosios Tarybos direktyvos 68/151/EEB dėl apsaugos priemonių, kurių valstybės narės, siekdamos suvienodinti tokias apsaugos priemones visoje Bendrijoje, reikalauja iš Sutarties 58 straipsnio antrojoje pastraipoje apibrėžtų bendrovių, jų narių ir kitų interesų apsaugai, koordinavimo (OL L 65, p. 8, toliau – Pirmoji bendrovių direktyva), ypač jos 6 straipsnio, 1978 m. liepos 25 d. Ketvirtosios Tarybos direktyvos 78/660/EEB, grindžiamos Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties

54 straipsnio 3 dalies g punktu, dėl tam tikrų tipų bendrovių metinių atskaitomybių (OL L 222, p. 11, toliau – Ketvirtoji bendrovių direktyva), ypač jos 2 straipsnio, ir 1983 m. birželio 13 d. Septintosios Tarybos direktyvos 83/349/EEB, pagrįstos Sutarties 54 straipsnio 3 dalies g punktu, dėl konsoliduotos atskaitomybės (OL L 193, p. 1, toliau – Septintoji bendrovių direktyva), ypač jos 16 straipsnio ir EEB sutarties 5 straipsnio (vėliau – EB sutarties 5 straipsnis, dar vėliau – EB sutarties 10 straipsnis) ir EEB sutarties 54 straipsnio 3 dalies g punkto (vėliau – EB sutarties 54 straipsnio 3 dalies g punktas, dar vėliau, po pakeitimo – EB 44 straipsnio 2 dalies g punktas) išaiškinimo.

2 Šie prašymai pateikti baudžiamosiose bylose, iškeltose M. Mulliez ir kt. bei G. Momblano (sujungtos bylos C-23/03 ir C-52/03), A. Nizza ir G. Pizzi (C-133/03), F. Barra (C-337/03) bei A. Aggio ir kt. (C-473/03) dėl tariamo Italijos civilinio kodekso (codice civile) nuostatų, susijusių su klaidingos informacijos apie bendroves pateikimu (apskaitos įrašų klastojimas), pažeidimo.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

3 Pirmosios bendrovių direktyvos 2 straipsnyje numatyta:

„Valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad bendrovės būtinai skelbtų bent šiuos dokumentus ir duomenis:

<...>

f) kiekvienų finansinių metų balansą ir pelno (nuostolio) ataskaitą. Dokumente, kuriame pateikiamas balansas, pateikiama išsami informacija apie asmenis, kurie pagal įstatymą privalo jį patvirtinti. Tačiau tokioms bendrovėms kaip *Gesellschaft mit beschränkter Haftung*, *société de personnes à responsabilité limitée*, *personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid*, *société à responsabilité limitée* ir *società a responsabilità limitata*, nurodytoms 1 straipsnyje ir veikiančioms pagal Vokietijos, Belgijos, Prancūzijos, Italijos ar Liuksemburgo įstatymus, ir *besloten naamloze vennootschap*, veikiančioms pagal Nyderlandų įstatymus, šios nuostatos privalomas taikymas yra atidedamas iki direktyvos dėl balanso ir pelno (nuostolio) ataskaitos turinio suderinimo ir dėl išimčių toms bendrovėms, kurių balanso suma yra mažesnė negu nustatyta direktyva, pagal kurią jos atleidžiamos nuo įpareigojimo visiškai ar iš dalies skelbti minėtus dokumentus, įgyvendinimo datos. Tokią direktyvą Taryba priima per dvejus metus nuo šios direktyvos priėmimo;

<...>“ (Pataisytas vertimas)

4 Šios direktyvos 6 straipsnyje numatyta:

„Valstybės narės numato tinkamas nuobaudas tokiais atvejais, kai:

— neatskleidžiamas balansas ir pelno (nuostolio) ataskaita, kaip reikalaujama 2 straipsnio 1 dalies f punkte;

<...>“ (Pataisytas vertimas)

5 Ketvirtosios bendrovių direktyvos 2 straipsnyje nurodoma:

„1. Metinę atskaitomybę sudaro balansas, pelno (nuostolio) ataskaita ir paaiškinamasis raštas. Šie dokumentai kartu sudaro vientisą visumą.

2. Jos sudaromos aiškiai, laikantis šios direktyvos nuostatų.

3. Metinė atskaitomybė pateikia tikrą ir teisingą bendrovės turto, įsipareigojimų, finansinės būklės ir pelno arba nuostolio padėtį.

4. Jei šios direktyvos nuostatų taikymo nepakaktų 3 dalyje apibrėžtos tikros ir teisingos padėties nurodymui, privalu pateikti papildomos informacijos.

5. Jei išimtiniais atvejais šios direktyvos kurios nors nuostatos taikymas būtų nesuderinamas su 3 dalies reikalavimu, tos nuostatos reikia nepaisyti ir stengtis nurodyti 3 dalyje apibrėžtą tikrą ir teisingą padėtį. Visi tokie nukrypimai turi būti pažymėti paaiškinamajame rašte, nurodant jų priežastis ir poveikį bendrovės turtui, įsipareigojimams, finansinei būklei ir pelnui arba nuostoliui. Valstybės narės gali apibrėžti tokius išimtinius atvejus ir nustatyti atitinkamas specialiąsias taisykles.

6. Valstybės narės gali įgalioti arba pareikalauti metinėse ataskaitose atskleisti ir kitą nei pagal šią direktyvą privalomą atskleisti informaciją."

6 Septintosios bendrovių direktyvos 16 straipsnio 2–6 dalių nuostatos dėl konsoliduotos atskaitomybės iš esmės yra tokios pačios, kaip ir šioje nutartyje pirmiau nurodytos Ketvirtosios bendrovių direktyvos 2 straipsnio 2–6 dalių nuostatos dėl metinės atskaitomybės.

Nacionalinės teisės aktai

7 2001 m. spalio 3 d. įstatymo Nr. 366 11 straipsnio pagrindu priimtas 2002 m. balandžio 11 d. Įstatyminis dekretas Nr. 61 dėl su komercinėmis bendrovėmis susijusių baudžiamosios ir administracinės teisės pažeidimų (2002 m. balandžio 15 d. *GURI* Nr. 88, p. 4, toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 61/2002), įsigaliojęs 2002 m. balandžio 16 d., pakeitė Italijos civilinio kodekso V knygos XI skyrių nauju XI skyriumi „Su bendrovėmis ir įmonių grupėmis susijusios baudžiamosios nuostatos".

8 Šis įstatyminis dekretas priimtas vykdant Italijos bendrovių teisės reformą, įgyvendintą įstatyminiais dekretais, priimtais remiantis 2001 m. spalio 3 d. Įstatymo Nr. 366 (2001 m. spalio 8 d. *GURI* Nr. 234) suteiktais įgaliojimais.

9 Italijos civilinio kodekso 2621 straipsnis „Apgaulingi pranešimai ir neteisėtas pelno arba dividendų paskirstymas" iki Įstatyminio dekreto Nr. 61/2002 įsigaliojimo (toliau — Italijos civilinio kodekso ankstesnis 2621 straipsnis) buvo suformuluotas taip:

„Jei veika nesudaro rimtesnio teisės pažeidimo, laisvės atėmimu nuo vienerių iki penkerių metų ir bauda nuo 1 032 EUR iki 10 329 EUR baudžiami:

1) iniciatoriai, steigėjai, administratoriai, generaliniai direktoriai, auditoriai ir likvidatoriai, kurie ataskaitose, balanso arba kituose bendrovės dokumentuose pateikia suklastotus duomenis, neatitinkančius tikrosios bendrovės struktūros

arba ekonominės padėties arba kurie visiškai ar iš dalies nuslepia su šia padėtimi susijusias aplinkybes;

<...>"

10 Įstatyminis dekretas Nr. 61/2002, be kita ko, į Italijos civilinio kodekso 2621 ir 2622 straipsnius įtraukė naujas baudžiamąsias nuostatas, numatančias atsakomybę už klaidingos informacijos apie bendrovę pateikimą, teisės pažeidimą, dar vadinamą apskaitos įrašų klastojimu (toliau – Italijos civilinio kodekso naujasis 2621 straipsnis, Italijos civilinio kodekso naujasis 2622 straipsnis arba Italijos civilinio kodekso nauji 2621 ir 2622 straipsniai), kuriose nustatyta:

„2621 straipsnis (klaidinga informacija apie bendrovę)

Išskyrus 2622 straipsnyje numatytus atvejus, administratoriai, generaliniai direktoriai, auditoriai ir likvidatoriai, kurie, siekdami suklaidinti narius arba visuomenę ir gauti neteisėtos naudos sau arba kitiems, bendrovės balanso dokumentuose, ataskaitose arba pateikdami kitą visuomenei arba nariams skirtą įstatymu numatytą informaciją apie bendrovę nurodo tikrovės neatitinkančius duomenis, net jeigu šie duomenys yra įvertinimo dalykas, arba nepateikia pagal įstatymą privalomos pateikti informacijos apie bendrovės arba įmonių grupės, kuriai ji priklauso, ekonominę, turto ir įsipareigojimų arba finansinę padėtį, kad asmenys, kuriems ši informacija skirta, klaidingai suvoktų minėtą padėtį, baudžiami vienerių metų ir šešių mėnesių laisvės atėmimu.

Tokia pati bausmė taikoma ir tais atvejais, kai tokia informacija pateikiama apie turtą, kuris priklauso bendrovei arba kurį ji administruoja trečiųjų asmenų vardu.

Bausmė netaikoma, jei klaidinga informacija arba jos nepateikimas neturi didelio poveikio bendrovės arba įmonių grupės, kuriai ji priklauso, ekonominės, turto ir įsipareigojimų arba finansinės padėties atskleidimui. Taip pat bausmė netaikoma, jei klaidingi duomenys arba jų nepateikimas iškraipo metinius finansinius rezultatus iki mokesčių sumokėjimo ne daugiau kaip 5 %, o informaciją apie grynąjį turtą – ne daugiau kaip 1 %.

Tokia veika nebaudžiama, jei paklaida atsirado dėl apskaičiavimų, kurių kiekvienas atskirai nuo teisingo įvertinimo skiriasi ne daugiau kaip 10 %.

2622 straipsnis (klaidinga informacija apie bendrovę, dėl kurios nariai arba kreditoriai patiria žalos)

Administratoriai, generaliniai direktoriai, auditoriai ir likvidatoriai, kurie, siekdami suklaidinti narius arba visuomenę ir gauti neteisėtos naudos sau arba kitiems, bendrovės balanso dokumentuose, ataskaitose arba kitoje nariams arba visuomenei skirtoje įstatymu numatytoje informacijoje apie bendrovę nurodo klaidingus duomenis, net jeigu šie duomenys yra įvertinimo dalykas, arba nepateikia pagal įstatymą privalomos pateikti informacijos apie bendrovės arba įmonių grupės, kuriai ji priklauso, ekonominę, turto arba finansinę padėtį, kad asmenys, kuriems ši informacija skirta, klaidingai suvoktų minėtą padėtį, ir dėl to nariai arba kreditoriai patiria turtinės žalos, iškėlus bylą pagal nukentėjusios šalies skundą, baudžiami laisvės atėmimu nuo šešių mėnesių iki trejų metų.

Taip pat byla iškeliama pagal skundą, jei veika sudaro kitą, rimtesnį pažeidimą, žalingą kito asmens, kuris nėra nei narys, nei kreditorius, turtui, išskyrus atvejus, kai žala padaryta valstybei, kitiems viešiesiems subjektams arba Europos Bendrijoms.

Pirmojoje pastraipoje nurodytos veikos, padarytos bendrovių, patenkančių į 1998 m. vasario 24 d. Įstatyminio dekreto Nr. 58 IV skyriaus III antraštinės dalies II skirsnio nuostatų taikymo sritį, atveju baudžiama laisvės atėmimu nuo vienerių iki ketverių metų ir baudžiamoji byla dėl šio pažeidimo gali būti iškelta *ex officio*.

Bausmė už šio straipsnio pirmojoje ir trečiojoje pastraipose nurodytas veikas taikoma ir tais atvejais, kai pateikiama informacija apie turtą, kuris priklauso bendrovei arba kurį ji administruoja trečiųjų asmenų vardu.

Bausmė už pirmojoje ir trečiojoje pastraipose nurodytas veikas netaikoma, jei klaidinga informacija arba jos nepateikimas neturi didelio poveikio bendrovės arba įmonių grupės, kuriai ji priklauso, ekonominės, turto, įsipareigojimų arba finansinės padėties atskleidimui. Taip pat bausmė netaikoma, jei klaidingi duomenys arba jų nepateikimas iškraipo metinius finansinius rezultatus iki mokesčių sumokėjimo ne daugiau kaip 5 %, o informaciją apie grynąjį turtą – ne daugiau kaip 1 %.

Tokia veika nebaudžiama, jei paklaida atsirado dėl apskaičiavimų, kurių kiekvienas atskirai nuo teisingo įvertinimo skiriasi ne daugiau kaip 10 %."

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

11 Iš prašymų priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėse baudžiamosiose bylose nagrinėjami pažeidimai, dėl kurių pateikti kaltinimai dėl apskaitos įrašų klastojimo, buvo padaryti galiojant Italijos civilinio kodekso ankstesniam 2621 straipsniui, t. y. prieš įsigaliojant Įstatyminiam dekretui Nr. 61/2002 ir šio kodekso naujiems 2621 ir 2622 straipsniams.

12 Byloje C-23/03 *Tribunale ordinario di Torino* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1) Ar Direktyvos 68/151 6 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės privalo numatyti tinkamas nuobaudas ne tik už komercinių bendrovių balanso ir pelno (nuostolio) ataskaitos neatskleidimą, bet ir už šių dokumentų, kitos nariams bei visuomenei skirtos informacijos apie veiklą arba bet kokios kitos su ekonomine, turto arba finansine situacija susijusios informacijos, kurią bendrovė privalo pateikti apie bendrovę arba įmonių grupę, kuriai ji priklauso, netikslų paskelbimą?

2) Ar įpareigojimo kiekvienai valstybei narei nustatyti „tinkamas nuobaudas" už Direktyvoje 68/151 ir Direktyvoje 78/660 numatytus pažeidimus atžvilgiu šios direktyvos ir ypač EB 44 straipsnio 2 pastraipos g punkto, Direktyvos 68/151 2 straipsnio 1 dalies f punkto ir 6 straipsnio bei Direktyvos 78/660, iš dalies pakeistos Direktyva 83/349 ir (1990 m. lapkričio 8 d. Tarybos direktyva 90/605/EEB) 2 straipsnio 2, 3 ir 4 dalių nuostatos turi (arba neturi) būti aiškinamos taip, kad šios normos draudžia valstybės narės įstatymą, nustatantį, kad už su tam tikrais bendrovių teisės aktuose nurodytais dokumentais (kuriuos, be kitų, sudaro ir balansas bei pelno (nuostolių) ataskaita) susijusio įpareigojimo atskleisti informaciją ir užtikrinti, kad ji būtų tikra bei teisinga, pažeidimą baudžiamoji byla nekeliama, jei:

a) klaida yra susijusi tik su vertinimu;

b) klaidinga informacija apie veiklą arba neinformavimas lemia ekonominio rezultato už ataskaitinį laikotarpį arba grynojo turto iškraipymą, neviršijantį tam tikros procentine išraiška nurodomos sumos;

c) pateikta informacija, skirta suklaidinti narius arba visuomenę siekiant neteisėtai pasipelnyti, yra vertinamųjų skaičiavimų, kurie, atskirai vertinant, nuo tikrovės nukrypsta neviršydami nustatytos ribos, rezultatas;

d) netikslumai arba neteisėti informacijos nepateikimai bei bet kuriuo atveju pranešimai ir informacija, tikrai ir teisingai neperteikianti bendrovės turtinės ir finansinės situacijos bei jos ekonominių rezultatų, neturi „didelio poveikio" įmonių grupės turtinei ar finansinei situacijai?

3) Ar įpareigojimo kiekvienai valstybei narei nustatyti „tinkamas nuobaudas" už Direktyvoje 68/151 ir Direktyvoje 78/660 numatytus pažeidimus atžvilgiu šių direktyvų ir ypač kartu skaitomų EB 44 straipsnio 2 dalies g punkto bei Direktyvos 68/151 2 straipsnio 1 dalies f punkto ir 6 straipsnio bei Direktyvos 78/660, iš dalies pakeistos Direktyva 83/349 ir Direktyva 90/605, 2 straipsnio 2, 3 ir 4 dalių nuostatos turi (arba neturi) būti aiškinamos taip, kad šios normos draudžia valstybės narės įstatymą, kuris, siekiant „apsaugoti tiek narių, tiek trečiųjų asmenų" interesus, už bendrovėms nustatyto įpareigojimo atskleisti informaciją ir užtikrinti, kad ji būtų tikra bei teisinga, pažeidimą numato nuobaudų sistemą, pagal kurią:

a) pačiais sunkiausiais atvejais (sukėlus turtinę žalą) teisė reikalauti nuobaudos suteikiama tik nariams ir kreditoriams, taip užkertant kelią bendrai ir veiksmingai trečiųjų asmenų apsaugai;

b) ne tokiais sunkiais atvejais (nesukėlus turtinės žalos ar nesant skundo) pripažįsta tik paprastu pažeidimu, o tai, atsižvelgiant į Italijos proceso sistemą, vadovaujantis pirmiau nurodytais motyvais, yra nelabai veiksmingas;

c) privatiems asmenims leidžiama – pasinaudojus skundo vėlesnio atsiėmimo tvarka – visiškai panaikinti intereso dėl bendrovių skaidrumo apsaugą?"

13 Byloje C-52/03 *Tribunale ordinario di Torino* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1) Ar Direktyvos 68/151 6 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės privalo numatyti tinkamas nuobaudas ne tik už komercinių bendrovių balanso ir pelno (nuostolio) ataskaitos neatskleidimą, bet ir už šių dokumentų, kitos nariams bei visuomenei skirtos informacijos apie veiklą arba bet kokios kitos su ekonomine, turto arba finansine situacija susijusios informacijos, kurią bendrovė privalo pateikti apie bendrovę arba įmonių grupę, kuriai ji priklauso, netikslų paskelbimą?

2) Ar pareigos kiekvienai valstybei narei nustatyti „tinkamas nuobaudas" už Direktyvoje 68/151 ir Direktyvoje 78/660 numatytus pažeidimus atžvilgiu šių direktyvų ir ypač kartu skaitomų EB 44 straipsnio 2 dalies g punkto ir Direktyvos 68/151 2 straipsnio 1 dalies f punkto ir 6 straipsnio bei Direktyvos 78/660, iš dalies pakeistos Direktyva 83/349 ir Direktyva 90/605, 2 straipsnio 2, 3 ir 4 dalių nuostatos turi (arba neturi) būti aiškinamos taip, kad šios normos draudžia valstybės narės įstatymą, nustatantį, kad už įpareigojimo atskleisti informaciją apie bendroves ir užtikrinti, kad ji būtų tikra bei teisinga, pažeidimą baudžiamoji byla nekeliama, ir numatantį tvarką, neatitinkančią būtent nuobaudų veiksmingumo, proporcingumo ir atgrasumo kriterijų, kuriais siekiama užtikrinti šią apsaugą?

3) Ar įpareigojimo kiekvienai valstybei narei nustatyti „tinkamas nuobaudas" už Direktyvoje 68/151 ir Direktyvoje 78/660 numatytus pažeidimus atžvilgiu

šių direktyvų ir ypač EB 44 straipsnio 2 dalies g punkto, Direktyvos 68/151 2 straipsnio 1 dalies f punkto ir 6 straipsnio bei <...> Direktyvos 78/660, iš dalies pakeistos Direktyva 83/349 ir Direktyva 90/605, 2 straipsnio 2, 3 ir 4 dalių nuostatos turi (arba neturi) būti aiškinamos taip, kad šios normos draudžia valstybės narės įstatymą, kuris, siekiant „apsaugoti tiek narių, tiek trečiųjų asmenų interesus", bendrovėms nustatyto įpareigojimo atskleisti informaciją ir užtikrinti, kad ji būtų tikra bei teisinga, pažeidimo atveju numato, kad nuobaudos gali reikalauti tik nariai ir kreditoriai, o tai užkerta kelią visuotinei ir veiksmingai trečiųjų asmenų apsaugai?

4) Ar minėtos direktyvos ir ypač EB 44 straipsnio 2 dalies g punkto bei Direktyvos 68/151 2 straipsnio 1 dalies f punkto ir 6 straipsnio bei Direktyvos 78/660, iš dalies pakeistos Direktyva 83/349 ir Direktyva 90/605, 2 straipsnio 2, 3 ir 4 dalių nuostatos turi (arba neturi) būti aiškinamos taip, kad šios normos draudžia valstybės narės įstatymą, kuris už bendrovėms nustatyto įpareigojimo, kuriuo siekiama „apsaugoti tiek narių, tiek trečiųjų asmenų" interesus, pažeidimą specialiai numato skirtingą baudžiamosios bylos iškėlimo mechanizmą ir nubaudimo tvarką, numatydamas baudžiamosios bylos iškėlimą pareiškimo pagrindu ir pačias didžiausias bei veiksmingiausias nuobaudas tik už tuos pažeidimus, kuriais padaroma žala nariams ir kreditoriams?"

14 Byloje C-133/03 *Tribunale ordinario di Torino* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1) Ar Direktyvos 68/151 6 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės privalo numatyti tinkamas nuobaudas ne tik už komercinių bendrovių balanso ir pelno (nuostolio) ataskaitos neatskleidimą, bet ir už šių dokumentų, kitos nariams bei visuomenei skirtos informacijos apie veiklą arba bet kokios kitos su ekonomine, turto arba finansine situacija susijusios informacijos, kurią bendrovė privalo pateikti apie bendrovę arba įmonių grupę, kuriai ji priklauso, netikslų paskelbimą?

2) Ar įpareigojimo kiekvienai valstybei narei nustatyti „tinkamas nuobaudas“ už Direktyvoje 68/151 ir <...> Direktyvoje 78/660 numatytus pažeidimus atžvilgiu šių direktyvų ir ypač EB 44 straipsnio 2 dalies g punkto, Direktyvos 68/151 2 straipsnio 1 dalies f punkto ir 6 straipsnio bei Direktyvos 78/660, iš dalies pakeistos Direktyva 83/349 ir Direktyva 90/605, 2 straipsnio 2, 3 ir 4 dalių nuostatos turi (arba neturi) būti aiškinamos taip, kad šios normos draudžia valstybės narės įstatymą, nustatantį, kad už įpareigojimo atskleisti informaciją apie bendroves ir užtikrinti, kad ši informacija būtų tikra bei teisinga, pažeidimą baudžiamoji byla nekeliama, taip pat numatantį nuobaudų tvarką, neatitinkančią būtent nuobaudų veiksmingumo, proporcingumo ir atgrasumo kriterijų, kuriais siekiama užtikrinti šią apsaugą?

3) Ar minėtos direktyvos ir ypač EB 44 straipsnio 2 dalies g punkto bei Direktyvos 68/151 2 straipsnio 1 dalies f punkto ir 6 straipsnio bei Direktyvos 78/660, iš dalies pakeistos Direktyva 83/349 ir Direktyva 90/605, 2 straipsnio 2, 3 ir 4 dalių nuostatos turi (arba neturi) būti aiškinamos taip, kad šios normos draudžia valstybės narės įstatymą, kuris, siekiant „apsaugoti tiek narių, tiek trečiųjų asmenų interesus“, bendrovėms nustatyto įpareigojimo atskleisti informaciją ir užtikrinti, kad ji būtų tikra bei teisinga, pažeidimo atveju, numato, kad nuobaudos gali reikalauti tik nariai ir kreditoriai, o tai užkerta kelią visuotinei ir veiksmingai trečiųjų asmenų apsaugai?

4) Ar minėtos direktyvos ir ypač EB 44 straipsnio 2 dalies g punkto bei Direktyvos 68/151 2 straipsnio 1 dalies f punkto ir 69 straipsnio bei Direktyvos 78/660, iš dalies pakeistos Direktyva 83/349 ir Direktyva 90/605, 2 straipsnio 2, 3 ir 4 dalių nuostatos turi (arba neturi) būti aiškinamos taip, kad šios normos draudžia valstybės narės įstatymą, kuris už bendrovėms nustatyto įpareigojimo, skirto „apsaugoti tiek narių, tiek trečiųjų asmenų“ interesus, pažeidimą specialiai numato skirtingą baudžiamosios bylos iškėlimo mechanizmą ir nuobaudų tvarką, baudžiamosios bylos iškėlimą pareiškimo pagrindu ir pačias didžiausias bei veiksmingiausias nuobaudos taikydamas tik tiems pažeidimams, kuriais padaroma žala nariams ir kreditoriams?“

15 Byloje C-337/03 *Tribunale ordinario di Torino* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1) Ar Sutarties 44 straipsnio 2 dalies g punkto, Direktyvos 68/151 2 straipsnio 1 dalies f punkto ir 6 straipsnio bei Direktyvos 78/660, papildytos Direktyva 83/349 ir Direktyva 90/605, 2 straipsnio 2, 3 ir 4 dalių nuostatos turi (arba neturi) būti aiškinamos taip, kad šios normos draudžia valstybės narės įstatymą, nustatantį, kad už bendrovėms numatyto įpareigojimo atskleisti informaciją ir užtikrinti, kad ji būtų tikra bei teisinga, pažeidimą baudžiamoji byla negali būti keliama tuo atveju, jei pateikta informacija, skirta suklaidinti narius arba visuomenę siekiant neteisėtai pasipelnyti, yra vertinamųjų skaičiavimų, kurie, vertinant kiekvieną atskirai, nuo tikrovės nukrypsta neviršydami nustatytos ribos, rezultatas?

2) Ar įpareigojimo kiekvienai valstybei narei nustatyti „tinkamas nuobaudas" už Direktyvoje 68/151 ir Direktyvoje 78/660 numatytus pažeidimus atžvilgiu, šios direktyvos ir ypač EB 44 straipsnio 2 dalies g punkto, Direktyvos 68/151 2 straipsnio 1 dalies f punkto ir 6 straipsnio bei Direktyvos 78/660, papildytos Direktyva 83/349 ir Direktyva 90/605, 2 straipsnio 2, 3 ir 4 dalių nuostatos turi (arba neturi) būti aiškinamos taip, kad šios normos draudžia valstybės narės įstatymą, kuris už informacijos apie bendroves atskleidimą ir jos tikrumo ir teisingumo principo apsaugos pažeidimus numato nuobaudų sistemą, praktiškai leidžiančią falsifikuoti balansus suma, jei ji neviršija penktadalio turto?"

16 Galiausiai byloje C-473/03 *Tribunale ordinario di Milano* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1) Ar Direktyvos 68/151 6 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad valstybės narės privalo numatyti tinkamas nuobaudas ne tik už komercinių bendrovių balanso ir

pelno (nuostolio) ataskaitos neatskleidimą, bet ir už šių dokumentų, kitos nariams bei visuomenei skirtos informacijos apie veiklą arba bet kokios kitos su ekonomine, turto arba finansine situacija susijusios informacijos, kurią bendrovė privalo pateikti apie bendrovę arba įmonių grupę, kuriai ji priklauso, falsifikavimą?

2) Ar veiksmingumo, proporcingumo ir atgrasumo kriterijai, kuriais 1989 m. rugsėjo 21 d. Sprendime *Komisija prieš Graikiją* (68/88, Rink. p. 2965) Teisingumo Teismas apibrėžė „tinkamos nuobaudos" sąvoką, nurodo abstrakčiai nustatytos sancijos pobūdį arba tipą, ar šie kriterijai yra skirti ir jos konkrečiam taikymui, atsižvelgiant į struktūrines teisinės sistemos, kurioje ji taikoma, savybes?

3) Galiausiai ar šiuos kriterijus atitinka Italijos civilinio kodekso 2621 straipsnis (iš dalies pakeistas 2002 m. balandžio 11 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 61), kuris numato įkalinimo iki vienerių metų ir šešių mėnesių bausmę, o todėl ir maksimalų ketverių metų ir šešių mėnesių senaties terminą, skaičiuojamą nuo pažeidimo padarymo momento; visa tai numato teisinė sistema, pagal kurią po ikiteisminio tyrimo etapo ir prokuratūrai iškėlus baudžiamąją bylą teismas parengiamajame posėdyje patikrina, ar byloje yra visa sprendimui priimti reikalinga medžiaga, o vėliau egzistuoja trijų teisminių pakopų galutinio sprendimo priėmimo galimybė ir todėl nuteisimo atveju veiksmingai taikoma nuobauda? Šiuo atžvilgiu reikėtų atsižvelgti į tai, kad Civilinio kodekso 2621 straipsniu reikalaujami patikrinimai dėl jame numatytų nuobaudų taikymo apribojimų yra labai sudėtingi (2621 straipsnio trečioji ir ketvirtoji pastraipos)."

17 2003 m. kovo 17 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-23/03 ir C-52/03 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys bei priimamas galutinis sprendimas. Dėl ryšio tarp jų šios bylos, be to, turi būti sujungtos su bylomis C-133/03, C-337/03 ir C-473/03, kad būtų priimta ši nutartis.

18 2005 m. gegužės 3 d. priėmus sprendimą *Berlusconi ir kt.* (C-387/02, C-391/02 ir C-403/02, Rink. p. I-3565) Teisingumo Teismas paprašė nacionalinių teismų, kurie pateikė prejudicinius klausimus, iš pirmo žvilgsnio analogiškus tiems, dėl kurių priimtas minėtas sprendimas, nurodyti, ar atsižvelgiant į tai, kad priimtas šis sprendimas, jie ketina palaikyti savo prašymus priimti prejudicinį sprendimą.

19 Penkiose bylose, dėl kurių priimama ši nutartis, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas informavo Teisingumo Teismą, kad arba prieš pateikdamas atsakymą dėl galimo prašymo atsiėmimo nacionalinis teismas turi išklausyti šalis (sujungtose bylose C-23/03 ir C-52/03), arba jis ketina palaikyti prašymus (C-133/03, C-337/03 ir C-473/03).

Dėl prejudicinių klausimų

20 Pagal Procedūros reglamento 104 straipsnio 3 dalies pirmąją pastraipą, jeigu klausimas, dėl kurio Teisingumo Teismui yra pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, yra tapatus klausimui, dėl kurio Teisingumo Teismas jau yra priėmęs sprendimą, Teisingumo Teismas, susipažinęs su generalinio advokato nuomone, bet kada gali spręsti klausimą motyvuota nutartimi.

21 Reikia konstatuoti, kad tokia situacija yra penkiose bylose, dėl kurių priimama ši nutartis.

22 Šių penkių bylų teisinės ir faktinės aplinkybės atitinka trijų bylų, dėl kurių priimtas minėtas sprendimas *Berlusconi ir kt.*, teisines ir faktines aplinkybes (žr. šio sprendimo 31–36 punktus).

23 Iš tikrųjų prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai pažymi, kad taikant Italijos civilinio kodekso naujus 2621 ir 2622 straipsnius pagrindinių bylų aplinkybės neleistų pažeidimą padariusiems asmenims iškelti baudžiamosios bylos dėl pažeidimo, kuris anksčiau buvo numatytas Italijos civilinio kodekso ankstesniame 2621 straipsnyje, iš esmės dėl toliau nurodomų priežasčių.

24 Pirma, jeigu pažeidimą padariusiems asmenims prokuratūra galėtų iš esmės savo iniciatyva, t. y. nesant skundo, iškelti baudžiamąją bylą remdamasi Italijos civilinio kodekso nauju 2621 straipsniu, tuomet nagrinėjamas pažeidimas būtų laikomas tokiu pažeidimu, kuriam nustatytas daugiausia ketverių su puse metų senaties terminas, o ne šio kodekso ankstesniame 2621 straipsnyje nustatytu pažeidimu, kuriam nustatytas daugiausia septynerių su puse metų senaties terminas. Taigi pagrindinėse bylose tiriamų pažeidimų, numatytų to paties kodekso naujame 2621 straipsnyje, atžvilgiu senaties terminas būtų neišvengiamai suėjęs.

25 Antra, jeigu, atsižvelgiant į Italijos civilinio kodekso naujame 2622 straipsnyje numatytą pažeidimą, pagrindinėse bylose tiriamų veikų atžvilgiu nustatytas senaties terminas būtų nepasibaigęs, dėl jų nebūtų galima kelti baudžiamosios bylos pagal šį straipsnį nesant nario arba kreditoriaus, kurie dėl pateiktos klaidingos informacijos patyrė žalos, skundo, kuris iš esmės yra būtina sąlyga pagal šią nuostatą pradėti bylą, jeigu, kaip pažymėta pagrindinėse baudžiamosiose bylose, klaidinga informacija buvo susijusi su bendrovėmis, kurių akcijos nėra kotiruojamos vertybinių popierių biržoje.

26 Trečia, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai pažymi, kad kliūtimi baudžiamajam persekiojimui už šias veikas taip pat gali būti Italijos civilinio kodekso naujo 2621 straipsnio trečiosios ir ketvirtosios pastraipų bei naujo 2622 straipsnio penktosios ir šeštosios pastraipų nuostatos, pagal kurias bausmė už klastojimą netaikoma, viena vertus, jei jo padariniai yra nedideli arba mažareikšmiai, t. y. finansinių metų rezultatai iki mokesčių sumokėjimo iškraipomi ne daugiau kaip 5 %, o informacija apie grynąjį turtą – ne daugiau kaip 1 %, ir, antra vertus, bet kuriuo atveju, jei tokia veika bet kuriuo atveju nebaudžiama, kai paklaida atsiranda dėl apskaičiavimų, kurie, vertinant kiekvieną atskirai, skiriasi nuo teisingo ne daugiau kaip 10 %.

27 Atsižvelgiant į šiuos motyvus, minėti teismai, kaip ir prokuratūra, mano, kad šiose bylose keliami klausimai, ar Italijos civilinio kodekso naujuose 2621 ir 2622 straipsniuose numatytos nuobaudos yra tinkamos, ar ne, atsižvelgiant į Pirmosios bendrovių direktyvos 6 straipsnį, kaip jį Teisingumo Teismas išaiškino, be kita ko, 1997 m. gruodžio 4 d. Sprendime *Daihatsu Deutschland* (C-97/96, Rink. p. I-6843), arba atsižvelgiant į EB 10 straipsnį, iš kurio, remiantis po minėto sprendimo *Komisija prieš Graikiją* nusistovėjusia teismo praktika išplaukia, kad nuobaudos už Bendrijos teisės pažeidimus turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.

28 Penkiose bylose, dėl kurių priimama ši nutartis, pateikti klausimai analogiški klausimams, kurie jau buvo pateikti trijose bylose, dėl kurių priimtas minėtas sprendimas *Berlusconi ir kt.* (37–39 punktai):

— kiekvienoje iš šių penkių bylų klausiama, ar Pirmosios bendrovių direktyvos 6 straipsnio įpareigojimas numatyti tinkamas nuobaudas taikomas ne tik nuobaudai už nepaskelbtą metinę ataskaitą, bet taip pat ir nuobaudai už klaidos apskaitos įrašuose paskelbimą (žr. pirmus klausimus, pateiktus bylose C-387/02, C-391/02 ir C-403/02),

— dviejose iš šių bylų (bylos C-23/03 ir C-337/03, antri klausimai) pagrindinis klausimas yra susijęs su toleruotinos paklaidos ribų buvimu tinkamomis (žr. antrą klausimą byloje C-387/02, pirmą klausimą byloje C-391/02 ir antrą klausimą byloje C-403/02),

— šiose dviejose bylose (bylos C-23/03 ir C-473/03, treti klausimai) keliamas klausimas dėl Italijos civilinio kodekso naujame 2621 straipsnyje numatytam pažeidimui taikytino senaties termino buvimo tinkamu (žr. antrą klausimą byloje C-387/02, pirmą klausimą byloje C-391/02 ir antrą klausimą byloje C-403/02),

— trijose iš šių bylų (C-52/03, C-133/03 ir C-473/03, antri klausimai) keliamas klausimas, ar nuobaudos buvimas tinkama turi būti vertinamas abstrakčiai, ar konkrečiai atsižvelgiant į atitinkamos nacionalinės teisinės sistemos struktūrines savybes (žr. antrą klausimą byloje C-387/02, pirmą klausimą byloje C-391/02 ir antrą klausimą byloje C-403/02),

— šiose trijose bylose (C-23/03, C-52/03 ir C-133/03, treti klausimai) pateikiamas klausimas dėl nuobaudos už Italijos civilinio kodekso naujame 2622 straipsnyje nurodytą pažeidimą buvimo tinkama atsižvelgiant į tai, kad bendrovėms numatytų informacijos atskleidimo ir užtikrinimo, kad ji būtų tikra bei teisinga, įpareigojimų pažeidimas iš principo gali būti pagrindu kelti baudžiamąją bylą tik pagal nario ar kreditoriaus skundą (žr. antrą klausimą byloje C-387/02, penktą ir šeštą klausimus byloje C-391/02 ir trečią klausimą byloje C-403/02),

— galiausiai dviejose iš šių bylų (C-52/03 ir C-133/03, ketvirti klausimai) pateikiami klausimai dėl to, ar tokia kaip Italijos civilinio kodekso naujuose 2621 ir 2622 straipsniuose numatyta diferencijuota nuobaudų sistema nedraudžiama tiek, kiek ji nustato aiškiai didesnę narių ir kreditorių interesų apsaugą baudžiamosios teisės priemonėmis, palyginti su trečiųjų asmenų, tiek konkurentų arba darbuotojų atstovų interesų, tiek visuomenės ir rinkos bendrojo ir pagrindinio intereso dėl tinkamo bendrovių veikimo ir ypač dėl bendrovių teikiamos informacijos skaidrumo ir tikslumo apsauga (žr. pirmą klausimą byloje C-387/02, pirmą ir šeštą klausimus byloje C-391/02 bei trečią klausimą byloje C-403/02).

29 Reikia priminti, kad minėto sprendimo *Berlusconi ir kt.* 63 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad reikalavimas, jog Italijos civilinio kodekso naujuose 2621 ir 2622 straipsniuose numatytos nuobaudos už su apskaitos įrašų klastojimu susijusius pažeidimus būtų tinkamos, yra įtvirtintas Pirmosios bendrovių direktyvos 6 straipsnyje.

30 Be to, iš minėto sprendimo 75–77 punktuose išdėstytų motyvų matyti, kad tokiais atvejais, kokie nagrinėjami pagrindinėse bylose, Pirmosios bendrovių direktyvos 6 straipsniu neturėtų būti remiamasi siekiant patikrinti naujų Italijos civilinio kodekso 2621 ir 2622 straipsnių suderinamumą su šia nuostata, nes šis patikrinimas gali lemti šiuose straipsniuose numatytos švelnesnių baudų sistemos netaikymą. Iš tikrųjų direktyva dėl savo riboto pobūdžio negali nustatyti arba sugriežtinti kaltinamųjų baudžiamosios atsakomybės.

31 Iš esmės šiuo pagrindu minėto sprendimo *Berlusconi ir kt.* 78 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokioje situacijoje, kokia buvo nagrinėjama pagrindinėje byloje, baudžiamojoje byloje kaltinamiesiems valstybės narės valdžios institucijos negali remtis vien Pirmąja bendrovių direktyva, nes direktyva pati savaime, be ją įgyvendinančio valstybės narės įstatymo, negali nustatyti arba sugriežtinti kaltinamųjų baudžiamosios atsakomybės.

32 Taigi toks pats atsakymas pateiktinas ir penkiose bylose, dėl kurių priimama ši nutartis.

33 Tokiai išvadai neprieštarauja prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pastabos, nurodytos bylose C-133/03 ir C-337/03 atsakant į Teisingumo Teismo klausimą, ar, atsižvelgiant į tai, kad priimtas minėtas sprendimas *Berlusconi ir kt.*, jis ketina palaikyti savo prašymus priimti prejudicinį sprendimą (žr. šios nutarties 18 ir 19 punktus).

34 Šis teismas pirmiausia nurodo 2004 m. lapkričio 11 d. Sprendimą *Niseli* (C-457/02, Rink. p. I-10853), kuris susijęs su byla, panašesne į pagrindines bylas.

35 Tiesa, šio sprendimo 30 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad nors veikos, dėl kurių buvo iškelta nagrinėtoji baudžiamoji byla, atitinkamu atveju galėjo sudaryti baudžiamojo pažeidimo sudėtį, tačiau nebuvo reikalo nagrinėti galimo bausmių teisėtumo principo poveikio nagrinėjamos Direktyvos taikymui šioje byloje pasekmių. Vis dėlto to paties sprendimo 29 punkte, kaip ir minėto sprendimo *Berlusconi ir kt.* 74 punkte, Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad pati direktyva, atskirai nuo ją įgyvendinančio valstybės narės įstatymo, negali nustatyti arba sugriežtinti ją pažeidusių asmenų baudžiamosios atsakomybės.

36 Būtina konstatuoti, kad minėto sprendimo *Berlusconi ir kt.* 75 ir 77 punktuose Teisingumo Teismas nusprendė, kad Pirmosios bendrovių direktyvos 6 straipsniu neturėtų būti remiamasi siekiant patikrinti Italijos civilinio kodekso naujų 2621 ir 2622 straipsnių suderinamumą su šia nuostata, nes šis patikrinimas gali lemti šiuose straipsniuose numatytos švelnesnių baudų sistemos netaikymą.

37 Be to, byloje C-133/03 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patvirtino, kad pagal Italijos konstitucinės teisės principus tik Konstitucinis teismas (Corte costituzionale) gali nuspręsti, kad nacionalinė norma, kurią Teisingumo Teismas pripažino prieštaraujančia Bendrijos teisei, gali būti netaikoma.

38 Šiuo atžvilgiu primintina, kaip Teisingumo Teismas nurodė minėto sprendimo *Berlusconi ir kt.* 72 punkte, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką galimas nacionalinės teisės normos neatitikimas Bendrijos teisei įpareigoja nacionalinį teismą pagal savo kompetenciją netaikyti šios normos nereikalaujant ir nelaukiant jos išankstinio panaikinimo teisėkūros arba bet kurios kitos konstitucinės procedūros būdu.

39 1978 m. kovo 9 d. Sprendime *Simmenthal* (106/77, Rink. p. 629), nurodytame minėto sprendimo *Berlusconi ir kt.* 72 punkte, Teisingumo Teismas, be kita ko, patvirtino, kad šis nacionaliniam teismui taikomas įpareigojimas taip pat taikomas *Corte costituzionale* pareigai kreiptis dėl prejudicinio sprendimo.

40 Galiausiai dėl bylos C-337/03 prašymą priimti prejudicnį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad šios bylos objektas skiriasi nuo bylų, dėl kurių priimtas sprendimas *Berlusconi ir kt.*, objekto.

41 Pastarosios bylos buvo susijusios su švelnesnių nuobaudų, kurios pakeitė pažeidimų įvykdymo metu galiojusias griežtesnes nuobaudas, adekvatumo klausimais. Tačiau su šiais klausimais yra nesusijusi nuostata dėl „tolerancijos" ribų, nagrinėjamų byloje C-133/03.

42 Būtina konstatuoti, kad minėtame sprendime *Berlusconi ir kt.*, kuris, be kita ko, buvo ypač susijęs su tomis bylomis, kuriose šios ribos buvo nagrinėjamos, Teisingumo Teismas nusprendė, kad Pirmosios bendrovių direktyvos pagrindu negalima netaikyti švelnesnių baudų sistemos, nes ši direktyva negali nustatyti arba sugriežtinti kaltinamųjų baudžiamosios atsakomybės.

43 Šias tolerancijos ribas nustatančios naujosios nuostatos, kai taikomos šios ribos, užkerta kelią bet kokiam baudžiamajam persekiojimui Italijos civilinio kodekso 2621 ir 2622 straipsnių pagrindu.

44 Taigi šios nuostatos yra akivaizdžiai susijusios su atitinkamų asmenų baudžiamosios atsakomybės apimtimi.

45 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad tokiose situacijose, kokios nagrinėjamos pagrindinėse bylose, baudžiamųjų bylų atveju kaltinamiesiems valstybės narės valdžios institucijos kaltinamųjų atžvilgiu negali remtis vien Pirmąja bendrovių direktyva, nes direktyva pati savaime, be ją įgyvendinančio valstybės narės įstatymo, negali nustatyti arba sugriežtinti kaltinamųjų baudžiamosios atsakomybės.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

46 Kadangi šis procesas pagrindinių bylų šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija), nusprendžia:

Tokiose situacijose, kokios nagrinėjamos pagrindinėse bylose, baudžiamųjų bylų atveju valstybės narės valdžios institucijos kaltinamųjų atžvilgiu negali remtis vien 1968 m. kovo 9 d. Pirmosios Tarybos direktyva 68/151/EEB dėl apsaugos priemonių, kurių valstybės narės, siekdamos suvienodinti tokias apsaugos priemones visoje Bendrijoje, reikalauja iš Sutarties 58 straipsnio antrojoje pastraipoje apibrėžtų bendrovių, jų narių ir kitų interesų apsaugai, koordinavimo, nes direktyva pati savaime, be ją įgyvendinančio valstybės narės įstatymo, negali nustatyti arba sugriežtinti kaltinamųjų baudžiamosios atsakomybės.

Parašai.